

ŠIAULIŲ LOGOPEDINĖ MOKYKLA

LENKIUOSI ŽEMEI IR DUONAI KALBINĖ POPIETĖ

Parengė: vyresnioji auklėtoja
Vilma Milčinauskienė ir
vyresnioji auklėtoja
Vanda Miciuvienė

Šiauliai
2013

LENKIUOSI ŽEMEI IR DUONAI

TEMA: Duonos kelias iki stalo.

FORMA: Kalbinė popietė.

TIKSLAI: 1. Ugdyti pagarbą žmogui, auginančiam duoną.
2. Ugdyti pagarbos duonai jausmą.
3. Mokyti kultūringo elgesio prie stalo.
4. Supažindinti su lietuvių liaudies papročiais ir tradicijomis.

METODAI: pasakojimas, aiškinimas, demonstravimas, inscenizavimas, stebėjimas.

PASIRUOŠIMAS RENGINIUI:

Kuriamas scenarijus, paskiriami vaidmenys. Ruošiami šventės rūbai ir kaukės.

Mokomasi vaidmenų ir repetuojama.

Rašomas skelbimas ir prieš kelias dienas kabinamas skelbimų lentoje.

PRIEMONĖS: duonos kepalas, mediniai šaukštai, duonkepė krosnis, ližė, gelda, žibalinė lempa, lova, suoliukai.

LITERATŪRA

1. Dundulienė, P. Duona lietuvių buityje ir papročiuose. Kaunas, 1989.
2. Žurnalas „Genys“, Tinginys ir duona..Nr. 3., 1980.
3. Lapašinskas, J.. Duonutė žydi. Vilnius, 1982.
4. Palčinskaitė, V. Lietaus nykštukai. (Duonutę kepa) Vilnius, 1982.
5. Stankevičienė, V. Vaikų šventės, Marijampolė, 2002.
6. Žukauskas, A. Ko verkė duona. Vilnius, 1980.

RENGINIO EIGA:

Motina:(ruošia vakarienę.) Mažiausias vaikas šalia jos sukinėjasi ir staiga ima taisyti mamai už sijono.

Vaikas:Mama mama, ką kepi?

Mama: Duoną. Atmink vaikelį: kepant duoną draudžiama kalbėti, nes duona gali sutrūkinėti.

Vaikas :O iš ko kepi duoną?

Mama: Iš miltų. Juk mūsų tėvelis taip sunkiai dirba, kol rugius užaugina. O kol jis grįš iš laukų, paklausk dainos.

Daina „Vyturys“

Spinduliai per lauką bėga

Ir sutirpdo baltą sniegą.

Žiemkentėli, pabudai

Ant pečių šalti ledai. 2k.

Žiemkentėlis ledą kala,

O rankelės žalios šąla.

-Vyturėli, negaliu,

Eikš, paskambink varpeliu 2k.

Vyturėlis sučiulbėjo.

Piktas ledas subyrėjo.

-Vyturėli, ačiū tau,

Aš saulutę jau matau! 2k.

Grįžta iš laukų tėvas.

Tėvas: Kas čia taip gražiai dainuoja?

Mama: Vaikai, prašau prie stalo.

Tinginys sūnus; Ir aš noriu duonos. Atneškite į lovą.

Tėvas; Kas nedirba, mielas vaike, tam ir duonos duot nereikia.

Visa šeima susėda prie stalo.Motina iš krosnies ištraukia liže duoną ir deda ant stalo.

Mama; Duonos negalima dėti ant stalo apverstos, nes tai jos išniekinimas. Pauostykite karštos duonos garus.Tai vaistas nuo slogos. (sėdintys septyni vaikai uosto).

Tėvas; (aiškina raikydamas duoną) Suraikius duoną, negalima palikti peilio aukštyn ašmenimis, nes gali atsitikti nelaimė.

Tinginys: Noriu duonos!

Tėvas: Jei tingi prieiti prie stalo, tai ir duonos negausi.Eik iš mano akių .Bus lengviau ir tau ir man. Kai negausi duonos ir būsi alkanas, pats imsiesi darbo.

(Tinginys išeina iš namų.)

Tėvas: (dalina vaikams duoną.Vienas bando atsilaužti gabaliuką viena ranka) Nelaužk duonos viena ranka, nes jos niekas viena ranka neuždirba.(padalinęs , pasakoja) Jūs tikriausiai ir nežinote, kad duoną ne visada žmonės valgė.Labai seniai jie dar nemokėjo kepti. Duoną pradėjo valgyti egiptiečiai prieš 8 tūkstančius metų. Imdavo saują grūdų ir kramtydavo. Vėliau tuos grūdus pabandė sutrinti akmenimis ir valgydavo gautą košelę. Tą košelę pašildydavo virš ugnies ir gaudavo paplotėlį.Tai ir buvo pirmoji duona.Vėliau egiptiečiai išmoko tešlą rauginti ir kepti krosnyje. Jie duoną labai brangino, netgi atsiskaitydavo už darbą. Dabar mes valgome juodą ir baltą duoną. Senovėje baltą valgė tik turtingieji, o juodą- vargšai. Ponai ant juodos duonos riekės užsidėdavo mėsos kepsnį. Jį suvalgę, riekę atiduodavo ubagams arba gyvuliams.

Kol duona pasiekia mūsų stalą, ji nueina labai ilgą kelią. Pirmiausiai reikia žemę suarti. mokslininkai ištyrė, kad juoda duona yra vertingesnė.

Eilėraštis „Artojas“

I vaikas: Aria lauką mano tėtis.
Oi, kaip noriu jam padėti.
Leisk nors kartą, mielas tėti,
Man prie vairo pasėdėti.

II vaikas: -Neskubėk, -pasakė tėtis.-
Tau dar reikia paūgėti.
Kai paaugsi, kitą kartą,
Jau galėsi lauką arti.

III vaikas: Burzgia traktoriai palaukėj,
Aš augu, o aš laukiu.
Tos dienos kas dieną laukiu,
Kai vagosiu gimtą lauką.

IV vaikas: Naują traktorių valdysim,
Būsime vyrai, pamatysit!
Savo tėtį pavaduosim,
Arsim, sėsime ir dainuosim.

Tėvas: Seniau, ardami lauką, užardavo ir duonos riekę, kad būtų geresnis derlius. Taip pat per šv. Velykas lankydavo laukus ir užkasdavo margutį su duonos rieke, kad geriau derėtų javai. Surus, galime sėti, po to nupjauti, iškulti, išdžiovinti, o tada jau ir sumalti. Užminkius tešlą, galima kepti ir tik dabar galime valgyti skanią duonelę.

I sūnus: Mama, kas ten taip garsiai šūkauja?

Mama: Tai kaimo piemenukai lauke žaidžia.

Šokis (pasirinktinai).

Tinginys: Noriu valgyti! (Staiga pamato ant žemės duonos kepalą ir bando paimti koja. Duonoa kepalas nuo jo bėga, jis stengiasi pagauti jau ir rankomis.) Pavargau. Geriau grįšiu namo pas tėvą ir dirbsiu kaip visi. (grįžta namo, apkabina tėvą, motiną, atsiprašo).

III vaikas: Tai žmonės žemelę purena, įdirba.
Ir kvietį ir rugį pasėja į dirvą.

Dukra: Tai žmonės ją prakaitu laistyt privalo,
Kad būtų kas dieną duonelės ant stalo.

Tinginys: Dabar jau žinau, kiek prakaito išliejama, užauginant duoną.

Aš mačiau girdėjau
Malūne naujieną girdėjau.
Ten malūne ežys malė,
Ežio vaikai girnas kalė.
Kai jiems akys uždulkėjo –
Akinius jie užsidėjo.
Oje, oje, je
Akinius jie užsidėjo.

Tėvas: (Kokiais gražiais vardais mokate vadinti duoną?)

I Dukra: duonukė

I vaikas: duonužė

II dukra: duonuzėlė

III vaikas: duonelaitė

II vaikas: duonaitė

I dukra: duonutėlė

II vaikas; ir duonikė

II dukra: ir duonutė.

(Vienas vaikas numeta netyčia duoną ant žemės.)

Tėvas: Nukritusį ant žemės duonos kąsnį pagarbiai pakelk, pabučiuok ir suvalgyk.

Retai pas mus kvėpėdavo ragaišis,
Retai nuo pečiaus dvelkė šiluma.
Todėl, kai duoną būdavo užmaišius
Į pečių malkas kraudavo mama,
Tai mus mažus klupdydavo prie lovos...

Mama: Duonelė, aš sakydavau, šventa.
Ne veltui pirmą kartą kepalą pašovus,
Žegnodavau jį drebančia ranka.

Tėvas: O kai lig soties duonos prižiaumoji,
Tai ir į aslą nukrenta pluta.
-Pakelk, sūnau, duonelę! Ji šventa!

Žiūrovai mena mįsles apie rugius, duoną.

I vaikas: Muša mene pagaliais, degina ugnimi, pjausto peiliais ir visi mane myli.(Duona.)

II vaikas: Gimsta rausvas, gyvena žalsvas, miršta geltonas.(Rugys)

III vaikas: Rudenį gimęs, žiemą miegojęs, pavasarį augęs, vasarą gyvent nustojęs.(Rugys.)

IV sūnus: Pernai išėjo, šiemet sugrįžo.(Rugys.)

I dukra: Be ko duonos neiškepsi?(Be plutos.)

II dukra: Kas didesnis už duonos kąsnelį?(Kepalas.)

I dukra: Esu balta, visai nekalta, o šeiminkė mane kumščiuoja.(Minkoma duona.)
Gali mįsles minti ir ne žiūrovams, bet tarpusavyje).

Mama: Seniai žmogus lenkėsi žemei ir duonai
Žeme, Žemynėle, atliuliuok
Baltaisiais rugių laukais
Žeme, Žemynėle, atsiūbuok,
Verkiančiais mano beržais.

I dukra: Žeme, Žemynėle, tebūnie tavo duona mums saldi, skalsi.

Tėvas: Pavalgėm, padėkim ant stalo šaukštus. Pasakykit man : be ko sotus nebūsi?

VISI VAIKAI Be duonos.

Tėvas: Už ką duona brangesnė/

VISI Už auksą.

Tėvas: Kada verkia duonelė?

VISI Tinginio valgoma.

Tėvas: Jei lauko nearsi,

VISI Duonos nevalgysi.

Scenos vaizdelis

(**mergaitė**) Jau pavargom.

(**I berniukas**) Daug uogų pririnkom.

(**mergaitė**) Sėskim, pavalgysim ir pailsėsim.

(vaikai susėda, iškrauna maistą. Valgo)

(**mergaitė**) Laikas namo keliauti. Mama jau laukia.

(**II berniukas**) Susirinkit savo daiktus.

(**mergaitė**) Šiukšlių nepamirškite. Nevalia teršti miško.(surenka, apsidairo ar ko nepamiršo).

Berniukai, nueidami šūkteli:

(**I berniukas**) Mergaitės, paimkite duoną.

(**I mergaitė**) Jūs paimkite.

(**II berniukas**) Mes neimsime. Tegul lieka. Nėra kur dėti.

(**II mergaitė**) Tegul lieka, namie daugiau rasime. Kam sunkumą nešioti?

(Visi nueina. Atskrenda varna)

„**Varna**“ Duona! Bus skani vakarienė. Kokie negerai vaikai, duoną mėto.(Palesa ir nuskrenda)

„**Kiškis**“ Kokie netvarkingi vaikai! Duoną paliko! Atlaušiu kampelį ir namo parsinešiu. (Nustraksi).

„**Vilkas**“ Negeri vaikai, duoną miške paliko. Jie nežino, kiek triūso ir prakaito įdėta , kol duonelę iškepa. Parnešiu į namus, bus skani vakarienė.

Mama: Jeigu vaikams žemę kas patikėtų, saulės visiems užtektų.

Jeigu visi, kaip vaikai ją mylėtų, duonos per amžius nestigtų.

I dukra: Duona, duonužėle , skalsioji duona,

Duona gardžioji, duona juoda.

II dukra; Minkom duonelę, kepame raikom,

Rankšluosčiais lino klostom meiliai.

I vaikas: Skonis duonaitės, ak duonelaitės.

Kvapas duonutės su ajerais.

II vaikas: Amžiną duoną, tą duonytėlę valgom visi.

II vaikas: Ak duonužėlė, ak duonelaitė

Mums nepabosta.

VISI DALYVIAI Nors su pluta.

Renginio pabaiga.